

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinuma kopsavilkums par Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas stratēģiju – “Bērniem labāks internets”

(Šī atzinuma pilns teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU vietnē <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 336/08)

I. Ievads

I.1. Apspriešanās ar EDAU

1. Komisija 2012. gada 2. maijā publicēja paziņojumu par Eiropas stratēģiju “Bērniem labāks internets”⁽¹⁾ (turpmāk “paziņojums”).

2. Pirms šī paziņojuma pieņemšanas EDAU bija iespēja sniegt neoficiālas piezīmes. EDAU atzinīgi vērtē to, ka dažas no viņa iepriekš neoficiāli izteiktajām piezīmēm paziņojumā ir ņemtas vērā. Tomēr, ņemot vērā tēmas svarīgumu, EDAU vēlas iesniegt šo atzinumu pēc savas iniciatīvas.

I.2. Paziņojuma mērķi un konteksts

3. Paziņojuma mērķis ir izstrādāt stratēģiju, lai uzlabotu bērnu aizsardzību tiešsaistē. Paziņojums ir sniegts saistībā ar ES plānu par bērnu tiesībām⁽²⁾, Digitālo programmu Eiropai⁽³⁾ un Padomes secinājumiem par bērnu aizsardzību digitālajā pasaulē.⁽⁴⁾

4. Paziņojuma pamatā ir četri galvenie pīlāri:

- 1) atbalsts jauniešiem paredzēta kvalitatīva tiešsaistes satura izveidei;
- 2) lielāka informētība un plašākas iespējas;
- 3) bērniem drošas tiešsaistes vides izveide un
- 4) seksuālas vardarbības pret bērnu un bērnu seksuālas izmantošanas apkarošana.

5. Paziņojumā ir izklāstītas vairākas darbības, kas attiecīgi jāveic nozarei, dalībvalstīm un Komisijai. Tajā ir aplūkoti tādi jautājumi kā vecākvadība, privātuma iestatījumi, vecuma grupas, ziņošanas rīki, uzticības tālruņi un tiesībaizsardzības iestādes.

I.3. EDAU atzinuma mērķi un darbības joma.

6. EDAU pilnībā atbalsta iniciatīvas, kuru mērķis ir nostiprināt bērnu aizsardzību internetā un uzlabot līdzekļus cīņai pret bērnu pakļaušanu vardarbībai tiešsaistē⁽⁵⁾. Dīvos iepriekš publicētos atzinumos EDAU ir uzsvēris nozīmi, kāda no datu aizsardzības viedokļa ir bērnu aizsardzībai un drošībai tiešsaistē⁽⁶⁾. Viņš atzinīgi vērtē to, ka paziņojumā tas ir atzīmēts.

7. Digitālās vides aizvien plašāka izmantošana bērnu vidū un šīs vides pastāvīgā attīstība rada jaunus riska veidus datu aizsardzībai un privātumam, kas izklāstīti paziņojuma 1.2.3. punktā. Šādi riska veidi cita starpā ir personas datu ļaunprātīga izmantošana, personīgā profila izplatīšana bez atļaujas sociālās tīklošanās

⁽¹⁾ COM(2012) 196 galīgā redakcija.

⁽²⁾ ES plāns par bērnu tiesībām, COM(2011) 60 galīgā redakcija.

⁽³⁾ Digitālā programma Eiropai, COM(2010) 245 galīgā redakcija.

⁽⁴⁾ Padomes secinājumi par bērnu aizsardzību digitālajā pasaulē, Padomes 3128. sanāksme “Izglītība, jaunatne, kultūra un sports” 2011. gada 28. un 29. novembrī Briselē.

⁽⁵⁾ Vairākas iniciatīvas ir izvirzītas arī starptautiskā līmenī, tādas kā Eiropas Padomes stratēģija par bērna tiesībām (2012–2015), COM(2011) 171 galīgā redakcija, 2012. gada 15. februāris.

⁽⁶⁾ Skatīt Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumam, ar ko izveido daudzgadu Kopienas programmu tādu bērnu aizsardzībai, kuri izmanto internetu un citas saziņas tehnoloģijas, publicēts OV C 2, 7.1.2009., 2. lpp., un Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinumu par priekšlikumu direktīvai par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, ar ko atceļ Pamatlēmumu 2004/68/TI, publicēts OV C 323, 30.11.2010., 6. lpp.

vietnēs, aizvien plašāka atrašanās vietas noteikšanas pakalpojumu izmantošana, arvien lielāka nonākšana tiešā reklāmas kampaņu ietekmē un pakļautībā smagiem noziegumiem, tādiem kā vardarbība pret bērniem. Šie ir īpaši riska veidi, kuri jārisina atbilstoši apdraudēto cilvēku kategoriju specifikai un neaizsargātības pakāpei.

8. EDAU atzinīgi vērtē to, ka paziņojumā paredzētajās darbībās jāievēro esošā datu aizsardzības sistēma (arī Direktīva 95/46/EK un Direktīva 2002/58/EK⁽¹⁾) par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju), Direktīva 2000/31/EK par elektronisko tirdzniecību⁽²⁾ un ES Pamattiesību harta, kā arī to, ka paziņojumā ir ņemta vērā ierosinātā jaunā datu aizsardzības sistēma⁽³⁾. EDAU uzsver, ka visiem pasākumiem, kas tiks veikti saistībā ar paziņojumu, jābūt saskaņotiem ar šo sistēmu.

9. Atzinumā ir izcelti īpašie datu aizsardzības jautājumi, kas izriet no paziņojumā paredzētajiem pasākumiem un ir atbilstīgi jārisina visiem attiecīgajiem paziņojuma adresātiem, t. i., Komisijai, dalībvalstīm un nozarei, ja nepieciešams. It sevišķi otrajā nodaļā ir uzsvērti īpašie līdzekļi, kas no datu aizsardzības viedokļa var palīdzēt uzlabot bērnu aizsardzību un drošību tiešsaistē. Atzinuma trešajā nodaļā ir uzsvērti daži datu aizsardzības jautājumi, kas jārisina, lai īstenotu pasākumus, kuru mērķis ir apkarot seksuālu vardarbību pret bērniem un viņu seksuālu izmantošanu internetā, jo īpaši attiecībā uz ziņošanas rīkiem un sadarbību starp nozari, tiesībaizsardzības iestādēm un uzticības tālruņu dienestiem.

IV. Secinājumi

49. EDAU atbalsta paziņojumā izvirzītās iniciatīvas, lai darītu internetu bērniem drošāku un apkarotu seksuālo vardarbību pret bērniem un viņu seksuālo izmantošanu. Jo īpaši viņš atzinīgi vērtē to, ka datu aizsardzību atzīst par svarīgu elementu, lai nodrošinātu bērnu aizsardzību internetā un radītu viņiem iespēju droši baudīt tā sniegto guvumu.

50. EDAU uzsver, ka nozarei, dalībvalstīm un Komisijai, īstenojot iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot bērnu drošību tiešsaistē, jāpievērš pienācīga uzmanība datu aizsardzības prasībām, proti:

- dalībvalstīm jānodrošina, lai izglītošanai veltītajās kampaņās un materiālos būtu iekļautas atsauces uz datu aizsardzības riska veidiem, kā arī informācija par to, kā bērni un vecāki var tos novērst. Sinerģija starp datu aizsardzības iestādēm, dalībvalstīm un nozari jāveicina arī tāpēc, lai veidotu bērnu un vecāku izpratni par drošību tiešsaistē;
- nozarei jāgarantē, ka bērnu personas datu apstrāde notiek saskaņā ar likumu un vajadzības gadījumos tiek saņemta vecāku piekrišana. Tai jāievieš tādi noklusējuma iestatījumi privātuma nodrošināšanai bērniem, kas rada labāku aizsardzības mehānismu nekā tie, kas noklusējuma veidā paredzami visiem lietotājiem. Tai jāievieš arī atbilstīgi brīdināšanas mehānismi, lai brīdinātu bērnus, kuri vēlas mainīt savus noklusējuma iestatījumus privātuma saglabāšanai, un garantētu, ka šādas izmaiņas vajadzības gadījumos tiek apstiprinātas ar vecāku piekrišanu. Nozarei jāveic darbs, lai izstrādātu atbilstīgus rīkus vecuma verifikācijai, kas no datu aizsardzības viedokļa nav agresīvi;
- attiecībā uz bērniem domāto informāciju nozarei jāizpēta, kā izstrādāt taksonomiju, lai bērniem paredzēto informāciju sniegtu vienkāršā formā un informētu tos par potenciālo risku, ko rada noklusējuma iestatījumu maiņa;
- attiecībā uz bērniem domāto reklāmu EDAU atgādina, ka tiešais mārketinga, kas īpaši paredzēts gados jaunām nepilngadīgām personām, nav pieļaujams, un bērnus nedrīkst pakļaut reklāmai, kura ietekmē uzvedību. EDAU uzskata, ka Komisijai jānodrošina lielāks stimuls, lai nozare ES līmenī izstrādātu privātumam labvēlīgus pašregulējošus pasākumus, kas veicina labu praksi attiecībā uz tiešsaistes reklāmu

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīva 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē, OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 8. jūnija Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū, OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.

⁽³⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (Vispārīgā datu aizsardzības regula), COM(2012) 11 galīgā redakcija.

bērniem, kurā tiesību akti par datu aizsardzību būtu pilnībā ievēroti. Viņš arī rosina Komisiju izskatīt iespēju paplašināt tiesisko regulējumu ES līmenī, lai nodrošinātu, ka saistībā ar reklāmu bērnu tiesības uz privātumu un datu aizsardzību ir pienācīgi ievērotas.

51. Paziņojumā uzsvērtās iniciatīvas, lai apkarotu seksuālo vardarbību pret bērniem un viņu seksuālo izmantošanu, izraisa vairākus ar datu aizsardzību saistītus jautājumus, kas rūpīgi jāapsver visiem, kuri iesaistīti attiecīgajā darbības jomā:

- tā kā ziņošanas rīki no datu aizsardzības viedokļa ir sensitīvi, šādu rīku izstrādāšanai jābalstās uz pienācīgu juridisko pamatu. EDAU iesaka 2.2.3. punktā paredzētā ES mēroga ziņošanas rīka izstrādi bērniem skaidri noteikt likumā. Viņš arī iesaka skaidri definēt to, kas jāsaprot ar “kaitējošu saturu un rīcību”, par ko var ziņot ar bērniem paredzēto ES mēroga ziņošanas rīku;
- EDAU mudina nozari izstrādāt ziņojumu standartformas ar prasību minimumu, kuru struktūra paredz pēc iespējas mazāku personas datu apstrādi, attiecinot to tikai uz tiem datiem, kas pilnīgi nepieciešami;
- varētu precīzāk noteikt kārtību, kādā veicama paziņošana pa uzticības tālruniem. Eiropas prakses kodekss, ieskaitot vienotu ziņošanas kārtību un datu aizsardzības pasākumus, tostarp arī attiecībā uz pārrobežu apmaiņu ar personas datiem, uzlabotu datu aizsardzību šajā jomā;
- lai garantētu tādu ziņošanas rīku izstrādi, kas nodrošina augstu datu aizsardzības līmeni, datu aizsardzības iestādēm jārisina konstruktīvs dialogs ar nozari un citām iesaistītajām personām;
- sadarbība starp nozari un tiesībaizsardzības iestādēm attiecībā uz paziņošanu par materiāliem, kuros atainota vardarbīga izturēšanās pret bērnu, un to izņemšanu no interneta drīkst notikt tikai saskaņā ar pienācīgu juridisko pamatu. Šādas sadarbības veidi jānosaka skaidrāk. Tas attiecas arī uz sadarbību starp nozari un veidojamo Eiropas Kibernozieģumu apkaršanas centru;
- EDAU uzskata, ka jārod pareizais līdzsvars starp likumīgi noteikto mērķi cīnīties pret nelikumīgu saturu un līdzekļiem, kurus tam izmanto. Viņš atgādina, ka veikt jebkuru rīcību telekomunikācijas tīkla uzraudzībai, ja tā īpašos gadījumos ir nepieciešama, ir tiesībaizsardzības iestāžu uzdevums.

Briselē, 2012. gada 17. jūlijā

Giovanni BUTTARELLI

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja palīgs
